پێگەی چەپ لە ئیتاڵیا و ڕزگاربوون لە دوا قەیرانی دەسەڵاتدارییەتی

عەلی مەحمود محەمەد

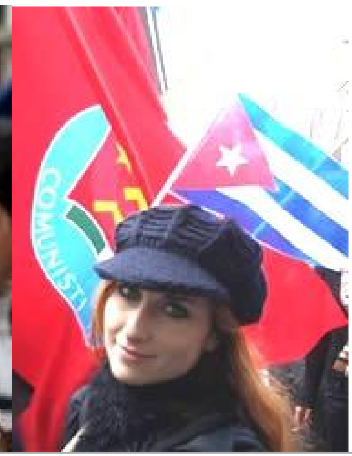

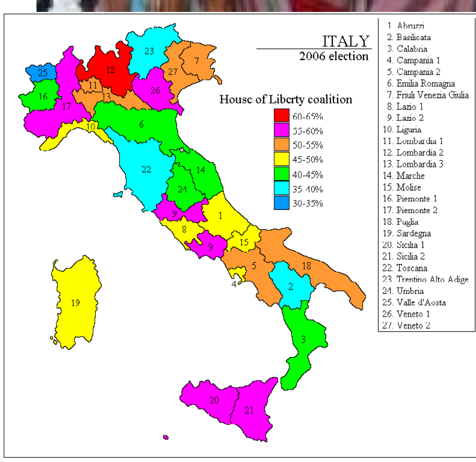

مالّی هاوپەیمانییەتی ئازادی

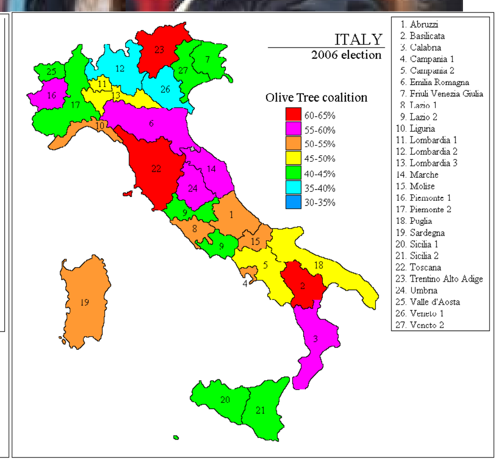

هاوپەیمانییەتی دار زەیتون (چەپ)

ئەوەی مێژوی نوێی ئیتاڵیا بە وردی بخوێنێتەوە , کاریگەری هێزە چەپەکان بە تایبەت پارتی کۆمۆنیستی ئیتاڵیای بە ڕۆشنی لەم وڵاتە بۆ دەردەکەوێت " گەورەترین پارتی کۆمۆنیست بوو لە دەرەوەی وڵاتانی بەناو سۆسیالستی " لە سەر سیاسەتی ئیتاڵیا , دەزانێت و بۆی دەردەکەوێت کە چ ڕۆڵ و نەخشێکی کاریگەری هەبووە لەسەر دارشتنی سیاسەتی ئەم وڵاتە گرنگە لە جیهان " یەکێکە لە 7 وڵاتە پیشەسازییەکەی جیهان " .

له ساڵی 1947کاتێك کۆمۆنیستەکان له هەڵبژاردنەکانی پەرلەمان دەنگێکی زۆریان هێنایەوە , وڵاته یەکگرتووەکانی ئەمەریکا نەخشەی ڕێگای دژ بە سەرکەوتنی پارتە کۆمۆنیستەکان لە ئەورووپا داڕشت بۆ نەگەیشتنیان بە دەسەڵات , لە ڕێگەی یەکخستنی کۆنەپارێزان و لیبراڵەکان .

مۆسۆلۆنی لە ساڵی 1919 سەرجەم بۆرژوازی وڵات و هێزە کۆنەکانی یەك خست لە ژێر پەرچەمی پارتە فاشییەکەی لە بەرامبەر نفوزی کۆمۆنیستەکان , لە ساڵی 1922 کودەتای ئەنجامدا یەکەم ئەرکی سەرکوت و کوشت و برشی بە کۆمەڵی کۆمۆنیستەکان بوو , دوایی هەر هێزی گەریلای کۆمۆنیستەکان و خەباتی جەماوەرییان , ڕۆڵی سەرەکیان گێڕا لە کۆتایی هێنان و ڕوخاندنی دەسەڵاتی فاشییەت لەو وڵاته , دوا گولەی سەرکەوتن بەسەر فاشییەتدا لە تفەنگی ئەوانەوە دەرچوو , کۆمۆنیستەکان لە دوای کۆتایی جەنگ نەك بێهێز دەرنەچوون , بگرە دیسانەوە بوونە هێزێکی سەرەکی وڵات , شەقام بە دەستیانەوە بوو , لە بواری بەرهەم هێنانی فکریشدا کەسی وەك گرامشییان بەرهەم هێنا " بزووتنەوەی فاشی لە 21-3-1929 لە لایەن مۆسۆلینی 34 ساڵە دامەزرا , لە ساڵی 1922 دەستی بەسەر دەسەڵاتدا گرت , لە ساڵی 1925 پەرلەمانی هەڵوەشاندەوە (الكتاب في عهد موسولوني – الحياة في ظل الديكتاتوّرية – ريتشارد موسورت – بيان 9715, 23-1-2007) .

لە دوای ڕوخاندنی دەسەڵاتی فاشییەت لە وڵات , سەرلەنوێ بۆرژوازی و هێزە نەرێتپارێز و کۆنەپەرستەکان ئیتاڵیا بە هاوکاری وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا , بە دوای هێزێکی دیکەوە بوون تاکو خۆیان لە ژێر پەرچەمەکەی ڕێك بخەن و کۆبکەنەوە بۆ بەرگریکردن و ڕێگەگرتن لە بە دەسەڵات گەیشتنی کۆمۆنیستەکان , ئەوجار لە ژێر پەرچەمی پارتی دیموکراتی کریستان خۆیان ڕێك خستەوە , ڤاتیکان و ئەمەریکا لەپشت ئەم هاوپەیمانییەتییە نا پیرۆزەوە بوون " لە ساڵی 1984 کاسۆلیك لە مەزهەبی فەرمی نەما لە ئیتاڵیا , وڵات بووە نیشتمانێکی عەلمانی .

ئیتاڵیا وڵاتی پاپا و گەشت گوزار

ئیتاڵیا لە ساڵی 1861 یەکێتی خاکی خۆی ڕاگەیاند , دەوڵەتیی نەتەوەیی خۆیان پێك هێنا , هەرچەندە وڵاتی نەرێتپارێزی و ڤاتیکان بوو , وەك وتمان تاکو ساڵی 1984 نەبووە وڵاتێکی عەلمانی , وەلێ ئەم نیشتمانە هەر لەسەرەتاوە یەکێك بوو لە ناوەندە هەرە گرنگەکانی سەرهەڵدانی ڕینانس , ئیتاڵیا چەندە ڕۆڵی گرنگە لە دەسەڵاتی ڤاتیکان , ئەوەندەش ڕۆڵی کارای گێڕا لە چەسپاندنی ڕۆشنگەری لە جیهاندا .

ئیتاڵیا کە چوارەم هێزی ئابووری ئەورووپایە و ئێستا حەوتەم هێزی ئابووری جیهانیشە , پاش پاشەکشەی لەبەرامبەر بە چین پێرار ساڵ کە پێشتر شەشەم وڵات بوو , ئێستا بەدەست کۆمەڵێك کێشەوە دەتلێتەوە , بە درێژایی چەندین دەیە نەیانتوانیوە چارەسەری بکەن , گرنگترین کێشەکانیش بریتین لە : بوونی مافیا " مافیای ئیتاڵیا یەکێکە لە مافیا هەرە بەناوبانگەکانی جیهان " , هەروەها کۆچی نا یاسایی کێشەیەکی دیکەی ئەم وڵاتەیە , تاوانی بە نەخشە و ڕێژەی بەرزی بێکاری و ئاستی نزمی ژیان لەو کێشانەن لە بانگەشەی هەڵبژاردنەکان پشکی شێریان بەردەکەوێت , وەلێ بە

چارەسەرنەکراوی بە میرات بۆ حکوومەتە یەك لە دوای یەکەکان دەمێنێتەوە ,هەروەها کێشەی پیری دانیشتووان , کێشەیەکی دیکەی ئەم وڵاتەیە " دانیشتوانی ئیتاڵیا بە تەمەنترین دانیشتووانی ئەوروپان (ایلاف 10-11-2006) .

جیاوازی ئاستی ژیان و جیاوازی ئاستی پێشکەوتنی هەرێمە جوداکانی وڵات یەکێکە لە کێشە هەرە گەورەکانی وڵات , هەمیشە و هەمووەدەم هەڕەشەی مەترسیدار درووست دەکات لەسەر یەکێتی خاکی وڵات , باشووری دواکەوتووی هەژار " باشوور 20٪ بێکارە "و باکووری دەوڵەمەندی خاوەند پیشەسازی مۆدێرن " بێکاری لە سەرجەم ئیتاڵیا ڕێژەی بێکاری 7,9٪ یە بە پێی ئاماری ساڵی 2005 ".

" باشووری ئیتاڵیا داهاتی تاك تیایدا , دوو لەسەر سێی داهاتی تاکی ناوەڕاست و باکووری وڵاتە " .

" بێکاری لە بەشی باشوور دوو ئەوەندەی بەشی باکوورە , ڕێژەی لە ماوەی 20 ساڵدا گەیشتە 15٪ , نەخوێندەواری 11٪ .

" باشوور 36٪ دانیشتووانی وڵاتە , ژمارەی قوتابخانەکان تیایدا 50٪ باکوورە , زۆربەیان ڕوخاوو وێرانن (الحیاة 25-10-2006 , جیان باولو اکاردو , عثابات الجریمة والسطو الاهلیة تحنق اقتصاد الجنوب) .

90٪ دانیشتووانی ئیتاڵیا کریستانی کاسولیکین , لەگەڵ بوونی کەمایەتییەکی بچوکی پرۆتستانت و جو و پەنابەری ئیسلام . هەرچەندە ئیتاڵیا وڵاتی ڤاتیکانە , کەچی تەنها سێیەکی دانیشتووانی ئەم وڵاتە , سروتە ئاینییەکان بە ڕێك و پێکی ئەنجام دەدەن .

ڕێژەی زەوی کشت و کاڵی 26,41٪ی خاکی وڵاتە , واتا خاوەندی ڕێژەیەکی بەرزی زەوی کشت و کاڵییە , کۆی بەرهەمی نەتەوەیی وڵات 1,71 ترلیۆن دۆلار بوو لە ساڵی 2005 , ڕێژەی گەشەکردنی ساڵانەی وڵات تەنها 0,1٪, ساڵی 2006 بەرز بوەوە بۆ 1,7٪ (بیان 24-12-2006, الاقتصاد الایطالي یعیش عاما ایجابیا) .

ئابووری ئیتاڵیا لە زوەکەوە لە قۆناغی متبووندایە , تەنانەت جار جارە دەکەوێتە ناو بازنەی پوکانەشەوە , کەمهێنانی بودجە یەکێکە لە کێشەکانی ئیتاڵیا لە یەکێتی ئەوروپا کە بە ڕێژەی3٪ دیاریکراوە , هەروەها ڕادەی بەرزی قەرزی گشتی " کەمهێنانی بودجە لە ساڵی 2005 گەیشتە 4,1٪ , قەرزاری گشتی گەیشتە 153٪ ی بەرهەمی نەتەوەییە , کۆی بەرهەمی نەتەوەیی بە ڕێژەی 1٪ (بیان 9633 , 2-11-2006 , العجز والدین العام ینهشان جسد الاقتصاد الایطالي) .

بە پێی ئاماری ساڵی 2005 , ئابووری وڵات لە نێوان کەرتەکان , بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش ببوو "کشت و کاڵ 2,1٪ , پیشەسازی 28,8٪ , خزمەتگوزاری 69,1٪ " .

کۆمپانیا گەورەکان لە ئیتاڵیا 15٪ هێزی کاری وڵات لە خۆ دەگرن , کەچی لە ئەڵمانیا 56٪ و لە فەرەنسا 43٪ , ئەمەش ڕۆڵی بێهێزی پرۆژە نێوەندی و بچوکەکان لە ئابووری وڵات دەردەخات .

ژمارەی گشتی هێزی کاری وڵات 24,49 ملیۆنە , 5٪یان لە کەرتی کشت و کاڵ , 32٪یان لە کەرتی پیشەسازی , 63٪یان لە کەرتی خزمەتگوزاری کار دەکەن , بەپێی ئاماری ساڵی (2001) .

جیاوازی ئاستی ژیان له نێوان هاووڵاتیان له پلەی بەرزی خۆیدایە , سەرباری بوونی جیاوازی ئاستی ژیانی ناوچە جیاجیاکان ,کە 10٪ ی هەرە هەژارترین دانیشتوانی وڵات, تەنها 2,1٪ سەروەتی وڵاتیان بە دەستەوەیە , لە بەرامبەردا 10٪ هەرە دەوڵەمەندترین 26,6٪ ی سەروەتی وڵاتیان بە دەستەوەیە .

حکومەتی ئیتاڵیا دەوڵەمەندە , کۆی گشتی داهاتی حکومەت لە ساڵی 2005 گەیشتە 785,7 ملیار دۆلار , وەلێ خەرجی دەوڵەت لەو برە زۆر زیاتر بوو , گەیشتە 861,5ملیار دۆلار , ئەم کەمهێنان لە بودجەیە وڵاتی تووشی گێژاوی قەیرانی توندی ئابووری کردووە , بەردەوام بەرەو ڕوی ڕەخنەی هاوپەیمانەکانی لە یەکێتی ئەورووپای دەکاتەوە , هەر ئەمەش یەکێکە لە کێشەسەختەکانی ناو خۆیی حکوومەت , , لە کاتی هەنگاو نان بۆ چارەسەرکردنی بە پێی پێویستی یەکێتی ئەورووپا , بەرەو ڕوی ڕەخنەی جەماوەری دەکاتەوە .

لە ڕوی بازرگانیشەوە وڵاتێکی چالاك و پێشکەوتووە , بڕی ناردەی گشتی وڵات دەگاتە 371,9 ملیار دۆلار , 13,6٪ بۆ ئەڵمانیا , 12,4٪ بۆ فەرەنسا , 7,3٪ بۆ ئیسپانیا , 4,2٪ بۆ سویسرا , 7,9 بۆ ئەمەریکا , 7,3٪ بۆ ئینگلتەرا .

کۆی بڕی هاوردەی وڵات دەگاتە بەهای 369,2 ملیار دۆلار , 18٪ بۆ ئەڵمانیا , 11٪ بۆ فەرەنسا , 5,9٪ هۆڵەندا ... .

بەم شێوەیە دەبینین بازرگانی وڵات ڕاستەوخۆ بە وڵاتانی یەکێتی ئەورووپا و ڕۆژئاواوە بەستراوەتەوە .

هەرچەندە ئەم وڵاتە خاوەندی پیشەسازی سەنگینە , لێ بە گەشت و گوزار و پیشەسازی پێڵاو و چەرم دەناسرێتەوە , ئەگەر لە داهاتووا چین هەرەسی پێ نەهێنێت ؟.

پەیامەکانی برلۆنسکی

برلۆنسکی ئەمڕۆ هەمان پەیامی مۆسۆلۆنی لەسەر شانە , وەلێ بە شێوازێکی تازە , هەرچەندە 7 دەیە درەنگتر هاتووە , بەڵام بە شێوازێکی دیکە و لە سەردەمێکی جیاوازدا پەیامەکەی ئەنجام دەدات , لە کاتێکدا ,70٪ ئیتاڵییەکان دژ بە ناردنی سوپا بوون بۆ عێراق , ئەو بووە یەکێك لە جەمسەرەکانی هاوپەیمانییەتی دژ بە سەدام .

ئەمساڵ بانگەشەی هەڵبژاردنی خۆی , بە هێرش بۆ سەر کۆمۆنیزم دەست پێکرد , بە مرۆڤ خۆریانی دەناساند , نموونەی لەسەرچین دەهێنایەوە , کە لە ساڵی 1948 بە دواوە , توندترین هێرش بووە کراوەتە سەر کۆمۆنیزم لە ئیتاڵیا و داکۆکیکەر بوو بێت لە نەرێتپارێزی , ڕاشکاوانە وتی : سورەکان خۆیان نەشاردۆتەوە , بە سانایی دەتوانن بگەن بە دەسەڵات .

لەمەش زیاتر برلۆنسکی برۆدی بەستالین ناو زەد کرد ((میشل ئەسعەد–ژمارە 134 سەوت ئەلشەعب 6–2006–5) .

برلۆنسكی به ته‌نها خاوه‌ندی پشتگیری 70٪ ڕاگه‌یاندنی هه‌موو ئیتاڵیایه , خاوه‌ند 3 كه‌ناڵی ته‌له‌فزیۆنه , ئه‌و 3 كه‌ناڵه 40٪ سه‌یركه‌رانی ئیتاڵیایان هه‌یه ((Herald Eribune–2004-4-20)) .

25 هه‌مین ده‌وڵه‌مه‌ندی جیهانه , له ساڵی 1993 ه‌وه , پاش گه‌یشتنی به ده‌سه‌ڵات , سه‌روه‌ت و سامانه‌كی دووجار چۆته سه‌ر , ئیمپراتۆریای برلۆنسكی به شێوه‌ی گشتی له 150 كۆمپانیا پێك دێت , یه‌كێك له‌وانه یانه‌ی به‌ناوبانگی جیهانی میلانۆی تۆپی پێیه .

لێره‌وه بۆمان ده‌رده‌كه‌وێت , برلۆنسكی خاوه‌ندی هه‌ر سێ ده‌سه‌ڵاته : ((ده‌سه‌ڵاتی سه‌رمایه , ده‌سه‌ڵاتی ڕاگه‌یاندن , ده‌سه‌ڵاتی سیاسی)) .

یه‌كێك له شكسته‌كانی ئه‌و , ئه‌و ڕسواییه‌ی ده‌سه‌ڵاته‌كه‌ی شه‌رمه‌زار كرد , له سه‌رده‌می ده‌سه‌ڵاتی ئه‌و كۆمپانیای په‌رمه‌لای خۆراك هه‌ره‌سی هێنا , به دوایدا به دارمانی بۆرسه‌كان ولات گه‌یشت , له ماوه‌ی ده‌سه‌ڵاتی برلۆنسكیدا , ئابووری ولات به ڕێژه‌ی0,3٪ گه‌شه‌یكرد , له به‌رامبه‌ردا ئابووری سه‌رجه‌م ئه‌وروپا 1,5٪ گه‌شه‌یكرد , ده‌سه‌ڵاته‌كه‌ی له خراپبوونی ته‌ندروستی باری ئابووری یه‌كه‌م بوو له هه‌موو ئه‌وروپا , ولاته ئابووری نه‌خۆشه‌كه‌ی یه‌كێتی ئه‌وروپا بوو .

برلۆنسكی له دوای دۆڕاندنی له هه‌ڵبژاردنه‌كان , بانگه‌شه‌ی یاخی بوونه‌وه‌ی دا , به‌وه‌ی باج نه‌ده‌ن به حكوومه‌تی چه‌په‌كان .

برلۆنسكی چه‌نده به حه‌ماسه و نزیكه له سیاسه‌ته‌كانی ئه‌مه‌ریكاوه , به پێچه‌وانه‌وه برۆدی لایه‌نگری سه‌رسه‌ختی یه‌كێتی ئه‌ورووپایه , واتا له هه‌ڵبژاردنه‌كه‌دا دڵدارانی سیاسه‌ته‌كانی ئه‌مه‌ریكا دۆڕاندیان .

سسته‌می مانگانه , بێكاری , ئاسایش گرنگیان زۆریان هه‌بوو له بانگه‌شه‌ی هه‌ڵبژاردنه‌كان , نه‌خۆشی ئابووری و ئه‌و كێشانه گرنگترین فاكته‌ر بوون پشتی برلۆنسكییان دا به زه‌ویدا , سه‌رباری دابه‌زینی ئاستی ژیانی هاووڵاتیان كه ڕۆژ به ڕۆژ له دابه‌زینه , به تایبه‌ت له دوای هاتنی ئیرۆوه .

سه‌رۆكێكی كۆنه كۆمۆنیست بۆ ولات

بۆ یه‌كه‌مجار له مێژووی ولاتی ئیتاڵیا , كۆنه كۆمۆنیستێك , چه‌پێكی دیموكراتیخوازی ئێستا , ده‌بێت به سه‌رۆكی ئیتاڵیا , ئه‌مه ڕوداوێكی ئاسایی نه‌بوو له مێژووی ئه‌م ولاته , به‌ڵكه موعجزه‌یه‌كی سیاسی و , كوده‌تایه‌كی ڕانه‌گه‌یه‌نراو بوو به‌سه‌ر سسته‌می سیاسی باودا ئه‌نجامدرا , ئه‌گه‌ر سه‌رده‌می كۆتایی جه‌نگی سارد نه‌بوایا , ئه‌وا تسۆنامی سیاسی و ئابووری له ئاستی جیهانی لێده‌كه‌وته‌وه .

بۆیه بوونی جیورجۆ نابولیتانۆی 80 ساڵه ((ئه‌میری سوور)) به سه‌رۆكی ئێتاڵیا , كوده‌تایه‌ك بوو كرا به‌سه‌ر سسته‌می سیاسی باوی ولات .

له كۆی 1009 ده‌نگ , 543 ده‌نگی هێنایه‌وه , 38 ده‌نگ زیاتر له ده‌نگی لیسته‌كه‌ی خۆی "629 په‌رله‌مانتار , 322 ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌نی پیران , 58 نوێنه‌ری هه‌رێمه‌كان " .

ئه‌میری سووری ئیتاڵیا له به‌رواری 29–6– 1925ز , له شاری نابۆلی له دایك بووه , له ساڵی 1942 ه‌وه ئه‌ندامی ده‌سته‌ی به‌رگری دژ به نازییه‌كان بوو , له قۆناغی به‌رگری دژی فاشیزمی جه‌نگی جیهانی

دووەم , واتا لە خەباتی چەکداریی و باڵی ئەوپەڕی چەپی توندڕەوەوە دەستی پێکرد و چووە ناو ژیانی سیاسییەوە , لە دوای کۆتایی جەنگی جیهانی دووەم بوو بە ئەندامی پارتی کۆمۆنیستی ئیتاڵیا .

لە ساڵی 1953 هەڵبژێردرا بۆ پەرلەمان , وەك لاوترین ئەندام پەرلەمانی وڵات , لایەنگری کاری هاوبەش بوو لەگەڵ سۆسیالست و سۆسیال دیموکراتەکان , کەسایەتییەکی نەرم ڕەو بوو , سەرکردایەتی پارتی شیوعی کرد بۆ ئەوەی ببێت بە پارتی چەپی دیموکرت لە شوباتی 1991, لە ساڵانی 1992–1994 بوو بە سەرۆکی پەرلەمان , لە ساڵی 1996–1998 پۆستی وەزیری ناوخۆی وەرگرت , لە ساڵی 1999–2004 ئەندامی پەرلەمانی یەکێتی ئەورووپایە (الشرق الاوسط –11-5-2006) .

کەسایەتییەکی جەماوەریی بە نفوز و خۆشەویستە , نەیارانی سیاسیشی ڕێزی لێدەگرن , ئینگلیزییەکی باش دەزانێت , ئەدەب دۆستێکی جدییە .

سەرۆکی وڵات لە ئیتاڵیا , هێمای شکۆمەندی وڵات و پارێزەری دەستوور و یەکێتی حاکی وڵاتە بۆ ماوەی 7 ساڵ , لە کاتێکدا ماسیمۆ دالیما پاڵێوراوی چەپەکان بوو بۆ سەرۆکایەتی برلۆنسکی وتی : نابێت سەرۆك کۆمۆنیست بێت , بەڵام کە ئەم دیاریکرا , هەرچەندە لە دژی دەنگیان دا لە پەرلەمان , وەلێ لە دوای دەرچوونی هەموو بە ئەمری واقع ڕازی بوون , هەرچەندە لەگەڵ دالیما لە یەك پارتیشن .

کۆمۆنیستێکیش بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان

ئێستا لە ئیتاڵیا هەموو سەرۆکایەتییەکان بە دەست چەپەوەیە : ((سەرۆکی پەرلەمان –**سەرۆکی کۆمار–سەرۆکی وەزیران)) ((17-5-2006-د.محمد – النور- ایطالیا : ما بعد الانتخابات البرلمانیة) ,**

بریتۆنی سەرۆکی پارتی دامەزراندنەوەی کۆمۆنیستی ئیتاڵیا بوو بە سەرۆکی پەرلەمان .

لە دوای سەرۆکی پەرلەمانی هندستان و ئەلدۆ ڕیبیلۆ سەرۆکی پەرلەمانی بەرازیل , ئەمە سێیەم سەرۆکی پەرلەمانە , لە 3 وڵاتی زۆر کاریگەری جیهان , کۆمۆنیستەکان بە دەستی دەهێنن , لەم چەند ساڵەی دوایندا .

فاوستۆ برتۆنی تەمەن 66 ساڵە , لە میلانۆ لە دایك بووە , بە 335 دەنگ کرا بەسەرۆکی پەرلەمان , خۆی تەنها پێویستی بە 305 دەنگ بوو.

برتۆنی سێیەم سەرۆکی پەرلەمانی کۆمۆنیستە لە مێژوی ئیتاڵیا , لە دوای بیتر ئینغرو لە 1976–1979 ((1–5–2006 قاسیون –عدد 274)) .

فاوستی کەسایەتییەکی ڕاستگۆو قسە لە ڕووە , ڕاستگۆیانە وتی : پەشیمان نیم لەوەی لە ساڵی 1998 , حکومەتی برۆدیم ڕوخاند, ئەمجارەیان هاوپەیمانییەتییەکەمان جیایە , ئێمە بەشدارین لە بەرنامەی هەڵبژاردن , نەك تەنها لە پێك هێنانی حکومەت .

پارتی سەرلەنوێ بنایتنانەوەی کۆمۆنیست

پاش ئەوەی لە ساڵی 1991 , پارتی کۆمۆنیست ناوی خۆی گۆڕی بۆ پارتی چەپی دیموکراتی , بەشێك لە حیزب جیابونەوەو بەم ناوەوە درێژەیان بە چالاکی سیاسی خۆیان دا , لە ساڵی 1998 باڵێکیان لێ جیابوەوە بەناوی پارتی کۆمۆنیستەکانی ئیتاڵیا , ئەوانیش لە دوا هەڵبژاردندا ڕێژەی دەنگدەرانیان چووە سەر .

هەر دەم پارتی شەقام بووە , هەموو کات ئاوێزانی ٚ داخوازەکانی هەژارانە , کاتێك لە ساڵی 2001 لە شاری جەنەوە , 300000 کەس هاتنە سەر شەقام , هەموو جیهان و سستەمی سەرمایەداریان شەرمەزار کرد , لەو ژمارەیە زیاتر لە 100000 ی ئەندامی پارتی سەرلەنوێ دامەزراندنەوەی کۆمۆنیستی ئیتاڵیا بوون , ئەو خۆپیشاندانە جەماوەرییە بە دووەم ناڕەزایەتی جەماوەری دادەنرا لە دوای ڕاپەڕینی سیاتەلی ئەمەریکا .

لە دوا هەڵبژاردنی ئیتاڵیا , پارتی دامەزراندنەوەی کۆمۆنیزم ژمارەی دەنگدەرانی زۆر چووە سەر , یەکەم براوە بوو لە هەڵبژاردنەکان , ڕێژەی دەنگدەرانی لە 5,6٪ ەوە بەرز بوەوە بۆ 7,4٪ , ژمارەی کورسییەکانیشی لە 11 کورسییەوە گەیشتە 41 (دیك نیکولز– هەفتەنامەی چەپی سەوز) .

پێشتر کۆمۆنیستەکان تەنها 3 کورسییان لە ئەنجومەنی پیران و 11 کورسییان لە ئەنجومەنی نوێنەران هەبوو , بەڵام ئێستا 27 کورسییان لە ئەنجومەنی پیران و 41 کورسییان لە پەرلەمان هەیە , کە بە پێی پێشبینی ڕاپرسییەکان , پێشبینی هێنانی 20 کورسییان لێ دەکرا .

ئەم پارتە داوای ڕیشەکێش کردنی لە ڕەگەوەی نفوزی ئەمەریکا دەکات لە وڵات , واتا هەڵگرتنی سەرجەم بنکە سەربازییەکانی ئەمەریکا لە ئیتاڵیا (النور–عدد 244).

شوعی و سەوزەکان داوای دەست بە جێ کشانەوەی سوپا دەکەن لە عێراق (مفکرة الاسلام 7-6-2006) , بە دەستیشیان هێنا .

لە هەڵبژاردنی شارەوانییەکانی پارساڵیشدا , کۆمۆنیستێك بوو بە حاکمی ناوچەی بولیای نەرێت پارێز لەباشوور , سەرجەم چاودێران واقیان لەم ئەنجامە وڕما , ئەم هەرێمە ناوچەیەکی نەرێت پارێزەو لەژێر کاریگەری بیری ئاینیدایە , نەك تەنها سەرۆکی هەرێم شوعییەکی ڕادیکاڵە , بەڵکە گوارە لە گوێیەکی هۆمۆشە .

NATIONAL SUMMARY OF VOTES AND SEATS

CHAMBER OF DEPUTIES

Party	Votes	%	Seats
Casa delle Libertà			
Alleanza Nazionale	4,706,654	12.0 (00.0)	71
Democrazia Cristiana-Nuovo PSI	285,744	00.7	4

Forza Italia	9,247,791	23.6	(-05.8)	140
Lega Nord	1,768,293	04.5	(+00.6)	26
Per Italia Nel Mondo	73,289	00.2		1
Unione dei Democratici Cristiani	2,645,745	06.7	(+03.5)	39
Others	628,896	01.6		-
Total	19,356,412	49.5	(+00.9)	281 (-87)
L'Ulivo				
Autonomnie Liberté Démocratie	34,167	00.1		1
Comunisti Italiani	884,912	02.3		16
Federazione dei Verdi	783,944	02.0		15
Italia dei Valori	901,591	02.3		17
La Rosa nel Pugno	991,049	02.5		18
L'Ulivo	12,350,692	31.6	(+00.5)	226
Popolari-UDEUR	544,245	01.4		10
Rifondazione Comunista	2,229,604	05.7	(+00.7)	41
Südtiroler Volkspartei	182,703	00.5		4
Others	555,231	01.4		-
Total	19,461,138	49.7	(+14.2)	348 (+106)
All others	319,271	00.8		1
Total	39,136,821			630

SENATE

Party	Votes	%	Seats
Casa delle Libertà			
Alleanza Nazionale	4,234,693	12.1	41
Forza Italia	8,387,126	23.9	81
Lega Nord	1,548,821	04.4	13
Unione dei Democratici Cristiani	2,366,374	06.8	21
Others	949,242	02.7	-
Total	17,486,556	49.9	156
L'Ulivo			
Democratici di Sinistra	5,977,313	17.1	62
Democrazia è Libertà	3,664,622	10.5	39
Insieme con l'Union	1,423,226	04.1	11
Italia dei Valori	1,012,180	02.9	4
Lista Cosumatori	72,139	00.2	1
L'Ulivo	446,644	01.3	5
Popolari-UDEUR	490,203	01.4	3
Rifondazione Comunista	2,518,624	07.2	27
Südtiroler Volkspartei	152,038	00.4	5
Others	1,394,632	04.0	1
Total	17,151,621	48.9	158
All others	403,660	01.2	1

```
----------------------------------------------------------------------
Total                          35,041,837                  301
```

هەڵبژاردنەکانی ئیتالّیا و پارتی کۆمۆنیست

پارتی کۆمۆنیستی ئیتالّیا هەرچەندە لە ڕووی ڕێکخستن و جەماوەرییەوە لە دوای ڕوخانی فاشییەکان , بەهێزتر بوو لە پارتی بەلشەفی ڕوسیا , بەلاّم لە جیاتی هانا بردن بۆ شۆڕش, تەسلیمی کایەی هەڵبژاردن بوو , چونکە دەیزانی کۆمەڵگەی ئیتالّیا کۆمەڵگەیەکی مەدەنییە , لە کۆتاییدا شۆڕش و دەسەلاّتی زۆرە ملیّ ڕەت دەکاتەوە , هەروەك چۆن مۆسۆلۆنیان ڕەتکردەوە , بەلاّم گواستنەوەی ڕوسیا لە کۆمەڵگەیەکی داخراوی دکتاتۆریی جوتیارییەوە بۆ دەسەلاّتێکی دکتاتۆری دی" دکتاتۆری پرۆلیتاریا" سانا بوو , بۆیە زیرەکانە خۆی پاراست لە کۆپیکردنەوەی شۆڕشی ڕوسی .

ئەم پارتە قەت بیری لە ئاگر بازی لە گەیشتن بە دەسەلاّت لە دەرەوەی کایەی هڵبژاردن نەکردۆتەوە , کە نەك تەنها خۆی , بەڵکە کۆمەڵگەکەشی پێوە دەسوتا , هەردەم چاوەڕوانی شەرعییەتی سیاسی کردووە بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی .

وەك لەم خشتەیە خوارەوەدا دەبیینین , لە دوای جەنگی جیهانی دووەمەوە , تاکو ڕوخانی دیواری بەرلین , پارتی کۆمۆنیستی ئیتالّیا لە گەشەی بەردەوامدا بوەو کاریگەرترین هێزی سیاسی ولاّت بووە , جگە لە بەرنامەو فکر و تێکۆشەرییەکەی , هیچ هۆیەکی دیکە ئەندامان و جەماوەرەکەی کۆنەکردۆتەوە لە دەور و لە ڕیزەکانی .

ساڵ	ڕێژەی دەنگ	ژمارەی کورسی	ژمارەی دەنگ
1946-6-2	٪19	104	4,356,686
1948-4-18	٪35,4	182	8,137,047
بەرەی دیموکراتی گەل "ساڵی 1948 لە نێوان(کۆمۆنیست+سۆسیالست+چەپ)			
1953-6-7	٪22,6	143	6,121,553
1958-5-25	٪22,7	140	6,704,763
1963-4-28	٪25,3	166	7,767,072
1968-5-19	٪26,9	177	8,556,751
1972-5-7	٪27,2	197	9,069,774
1976-6-20	٪34,4	227	12,620,750
1979-6-3	٪30,4	201	11,135,307

1983-6-26	٪29,9	198	11,028,800
1987-6-14	٪26,6	177	10,250,644
1992-4-5	٪16,1	107	6,321,084 (د.چ)
---	٪5,6	35	2,201,568(ك)
1994-4-27	٪20,4	115	(د.چ)
----------	٪6	40	
2001-5-13		246	زەیتون
--		11(ك)	
دوا هەڵبژاردن	٪2,3	16	884,912(یەکێتی ك)
-----	7,6	41	2,229,604 (ك)
---	٪31,6	226	12,350,692(د.چ) زەیتون

بەرەی ڕاست و چەپی ناوەند

1946-6-2	٪35,2	207	8,101,004(د.کریستان)
سۆسیالست	٪20,7	115	
1948-4-18	٪48,5	305	12,741,299(بەرەی ڕاست)
1953-6-7	٪40,1	263	10,863,032(د.کریستان)
سۆسیالست	٪12,7	75	3,441,388
1958-5-25	٪42,4	273	12,520,556(د.کریستان)
28,4,1963	٪38,3	260	11,773,555(د.کریستان)
1968-5-19	٪39,1	266	12,439,487(د.کریستان)
1972-5-7	٪38,7	266	12,913,866(د.کریستان)
1976-6-20	٪38,7	263	14,213,726(د.کریستان)
1979-6-3	٪38,3	261	14,027,307(د.کریستان)
1983-6-26	٪32,9	225	12,145,800(د.کریستان)
2 پارتی سۆسیاست	42+73 سۆسیال دیموکرات	23	
1987-6-14	٪34,3	234	13,233,620(د.کریستان)
1992-4-5	٪29,7	206	11,640,265(د.کریستان)

لە ساڵانی 1992 دا , بە دوای ڕوخانی دیواری بەرلین , سستەمی سیاسی کۆنیش لە ئیتاڵیا هەرەسی هێنا , لایەنی سیاسی نوێ پەیدا بوون , گوزارشتیان لە بەرژەوەندی ڕۆژئاوا لە قۆناغی دوای هەرەسی سۆڤییەت دەکرد , تاکو ئەم سەردەمە پارتی دیموکراتی کریستان یەکخەری هێزەکان بوو لە بەرامبەر

پارتی كۆمۆنیست و بلۆكی خۆرهەلات , وەلیٚ له دوای ئەو میژووەوە پەیامەكانی كۆتایی هات له ولات , هیزی تازه به دەموچاوی تازەو بەناوی نویەوه هاتنه ئاراوه , بۆ ئەم قۆناغەی كیشمەكیەكانی ولات .
پارتی دیموكراتی كریستان , له دوای جەنگی جیهانی دووەم , زۆریك له كۆنه فاشییەكانیان له ریزیەكانی خۆیان ریك خست , تاكه پەیامیان كۆبونەوه بوو له ژیر پەرچەمی ئەم پارتە نەریتپاریزه بۆ دژایەتیكردنی كۆمۆنیزم .

1994-4-27	360	له ژیر سەركردایەتی برلۆنسكی(مالّی ئازادی)
2001-5-13	368	(مالّی ئازادی)
2006–4–11	281	(مالّی ئازادی)

ریژەی بەشداری دەنگدان له دوا هەلّبژاردنی ئەمسالیٚ , 83,2٪ بوو , له كۆی 47 ملیۆن دەنگدەر .
هەروەها له هەلّبژاردنی پارسالّی شارەوانییەكانی ئیتالّیاش , له كۆی 13 هەریم , 11هەریمیان هاوپەیمانییەتی چەپ بردییەوە ((تحالف اليسار خطوة في طريق البديل الاشتركي- مركز الدراسات الاشتراكية-مصر)).
دیاره بەهیز مانەوەی چەپی ئیتالّیا , دوو هۆكار له پشتیەوەیه , عەقلانییەتی پارتی دیموكراتی چەپ , زوو فریای گۆرانكارییەكان كەوت , چاوەروانی خوین لەبەر رۆیشتنی بەردەوامی نەكرد , هەروەها ئامادەبوونی بەردەوامی پارتی بنیاتنانەوه له شەقام , هەردووك پیكەوه دوانەكەیان تەواو كرد , له گۆران و ئامادەیی له سەر جاده , له زووەكەوه زانراوه هاوریكانی گرامشی به میشكی خۆیان بیردەكەنەوه .

شكستی برلۆنسكی له دوا هەلّبژاردنەكاندا

برلۆنسكی به دەستكاری كردنی یاسا , دەیەویست ئەوپەری دەسەلات بۆ خۆی و پارتەكەی دابین بكات , بۆ ئەم مەبەسته دەستووریكی پیشنیار كرد , زۆرترین دەسەلات بۆ خۆی و هەریمی نفوزی هاوپەیمانەكانی دابین بكات " باكوورییەكان" , بەمانەش زەمانەتی مانەوەی له دەسەلات مسۆگەر بكات .
به پیی ئەو دەستووره پیشنیار كراوه , ولات دابەش دەكرا به سەر 20 هەریما , هەروەها دەسەلاتی سەرۆك وەزیران بەرینتر دەكرایەوه .
لەم راپرسییەدا , كه برلۆنسكی وەرەی خۆی لەسەر بنیات نابوو , له خەونی ئەوەدا بوو , برینی شكستەكانی ئەبریلی پیٚ سارێژبكاتەوه , شكستی به دەست هینا , شكستیك جەرگبرتر له شكستەكانی پیشووتری , له راپرسییەكەدا كه له كۆتایی یۆنی 2006 ئەنجامدرا , خەلك به نا وەلامیان به پرۆژەی چاكسازییەكەی دایەوه , جەماوەر به 61,6٪ به نا دەنگیان دا , 38,3٪ یشیان به بەلیٚ دەنگیان بۆ پرۆژەكه دا (1–7–2006 ئەهرامی میسری) .

دوا کێشەکانی ئیتاڵیا و ڕزگاری بەرەی چەپ

ڕۆژی 21–2–2007 , بەرەی چەپ لە کاتی دەنگدان بۆ سیاسەتەکانی دەرەوەی حکوومەت , بە لێکترازانیان دەنگی بەرەی ڕاستی بەرز کردەوە , داوای ڕوخانی حکوومەتیان کرد .

" حکوومەتی برۆدی لەسەر سیاسەتی دەرەوە تووشی قەیران هات , 2 ئەندامی پارتی کۆمۆنیستەکانی ئیتاڵیا و پارتی دامەزراندنەوەی کۆمۆنیستی ئیتاڵیا , لە ئەنجوومەنی پیران دەنگیان بۆ بەرنامەکەی حکوومەتەکەی برۆدی نەدا , بۆ مانەوەی هێزەکانی ئیتاڵیا لە ئەفغانستان و بەرینکردنەوەی پادگانی سەربازی ئەمەریکی لە ڤیسترا لە باکووری ئیتاڵیا .

ئەمە سێیەم جارە برۆدی لە لایەن کۆمەنیستەکانەوە تووشی شکست پێهێنان دەبێتەوە , لە ئۆکتۆبەری 1997 لەسەر بودجە ڕێك نەکەوتن , لە ئۆکتۆبەری 1998 و ئەمجارەش (ایلاف 21-2-2007- بروردي قدم استقالتة لرئيس الجمهورية في ايطاليا) .

سەربازگەی ڤیسنیزا 2750 سەربازی تێدایە . دەیان هەزار کەس لە ڕۆژی 21–2–2007 داوای داخستنیان کرد .

سەرکردەی کۆمۆنیستەکان هەرچەندە کە بەشێکن بوون لە حکوومەتی برۆدی , ڕوو لە حکوومەت وتیان : پێویستە گوێ لە دەنگی ئاشتیخواز بگرن کە بەشێکن لە دەنگدەرانتان (جزيرة نيت , 17-2-2007) .واتا لەناو حکوومەتەوە , داوایان کرد , گوێ لە ویستی جەماوەری ناڕازی بگرترێت .

دیارە چەپڵە لێدانی ڕاستڕەوەکان زۆری نەخایاند , تەنگژەی دەسەڵات لە لایەن چەپەکانەوە چارەسەر کرا , هاوپەیمانییەتی چەپ یەکگرتووانە بە هاوپەیماننامەیەکی نوێوە , بە ناوی بەرنامەی حکوومەتێك بۆ گۆڕانکاری نییە , خۆیان ڕێك خستەوە .

" چەپ لە سەر 12 خاڵ ڕێکەوتن بەناوی : بەرنامەی حکومەت قابلی گۆڕان نییە , تایبەت بە ڕۆشنبیری , قوتابخانە , زانکۆ , داهێنان , پێشخستن , ژێرخانی ئابووری (جزيرة نيت 23-2-2007) " .